

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 września 2016r. powódka K. G. (1) domagała się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 12.000.00 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 lipca 2016r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu żądania powódka podała, że w dniu 12 grudnia 1998r. w miejscowości D., K. G. (2) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując w stanie nietrzeźwości samochodem osobowym marki A. (...) o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności, w tym bezpiecznej prędkości jazdy i właściwej obserwacji przedpola jazdy przez co doprowadził do uderzenia w tył prawidłowo stojącej i oznakowanej przyczepy samochodu ciężarowego marki L.. W następstwie tego zdarzenia pasażer samochodu osobowego marki A. S. D. na skutek doznanych obrażeń ciała poniósł śmierć na miejscu zdarzenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Myszkowie z dnia 7 grudnia 1999r. sygn. akt II K 212/99 uznano K. G. (2) za winnego zarzucanego mu czynu z art. 177 § 2 k.k. i skazano go na karę dwóch lat i ośmiu miesięcy pozbawienia wolności. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej ze stroną pozwaną. W toku likwidacji szkody pozwany przyznał powódce kwotę 3.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia, pomniejszając tą kwotę o 50 % przyczynienia się zmarłego do powstania szkody. Powódka nie zgadza się z przyjętym przez pozwanego stopniem przyczynienia się, albowiem jak wynika z akt sprawy karnej II K 212/99, S. D. nie miał wiedzy o stanie nietrzeźwości kierowcy pojazdu, spotkał go przez przypadek i wsiadł do jego pojazdu, dodatkowo siedział na tylnym siedzeniu. Zdaniem powódki, mając na względzie jej szczególnie bliskie relacje ze zmarłym bratem S. D., żadaną przez nią kwotę należy uznać za odpowiednią. Żądanie zasądzenia odsetek od dnia 8 lipca 2016r. uzasadnione jest faktem, iż zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Pozwany nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z wyżej wymienionego zapisu, bowiem do dnia wniesienia pozwu na początku października 2016r. nie ustosunkował się do roszczeń zgłoszonych przez powódkę. Orzeczenie sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić w wyniku wezwania wierzyciela skierowanego wobec dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.) Na poparcie swojego stanowiska pełnomocnik powódki przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.02.2007r. sygn. akt I CSK 433/06.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania procesowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podnosił, iż wobec upływu 18 lat od wypadku, a upływ czasu ma duże znaczenie dla wyciszenia emocji i złagodzenia bólu związanego z utratą osoby bliskiej, dla oceny wysokości należnego powódce zadośćuczynienia winna mieć wpływ jej aktualna sytuacja życiowa. Ponadto pozwany podnosił, iż jego zdaniem poszkodowany przyczynił się do spowodowania wypadku w stopniu nie mniejszym niż 50 % i polegało ono na podjęciu decyzji o wspólnej jeździe samochodem z nietrzeźwym kierowcą. Pozwany zakwestionował również roszczenie powódki o odsetki za okres poprzedzający datę wyroku, wskazując, iż dopiero w dacie wyrokowania Sąd ocenia następstwa zdarzenia z przeszłości przez pryzmat aktualnej sytuacji powoda.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 12 grudnia 1998r. w miejscowości D. w woj. (...) K. G. (2) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, iż kierując w stanie nietrzeźwości (1,5 ‰) samochodem osobowym marki A. (...) o numerze rejestracyjnym (...) nie zachował należytej ostrożności, w tym bezpiecznej prędkości jazdy i właściwej obserwacji przedpola, w wyniku czego doprowadził do uderzenia w tył prawidłowo stojącej i oznakowanej przyczepy samochodu ciężarowego marki L., na skutek zderzenia pojazdów pasażerowie samochodu osobowego A.: S. D. poniósł śmierć na

miejscu, K. G. (3) doznał ciężkich obrażeń ciała, M. G. doznał obrażeń ciała powodujących naruszenie prawidłowych funkcji jego organizmu na okres powyżej 7 dni, natomiast A. K. doznał obrażeń ciała skutkujących naruszeniem prawidłowych jego funkcji na okres poniżej 7 dni. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Myszkowie wydanym w dniu 7 grudnia 1999r. w sprawie sygn. akt II K 212/99 oskarżony o powyższy czyn z art. 177 § 2 k.k. i art. 178 k.k. K. G. (2) został uznany winnym zarzucanego mu czynu i skazany na karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

S. D. wsiadł do samochodu tuż przed wypadkiem, gdy stał na przystanku próbując zatrzymać przejeżdżające samochody celem jego podwiezienia. Wcześniej nie spożywał alkoholu wraz z kierowcą samochodu. Zajął miejsce w samochodzie z tyłu po prawej stronie.

Dowód: wyrok SR w Myszkowie w sprawie sygn. akt II K 212/99 z dn. 7.12.1999r. /k. 8-9 akt/, zeznania świadków: A. K. /k. 121- 122 akt/.

W chwili śmierci brata S. D. powódka K. G. (1) miała 18 lat. S. D. był starszy od niej o jeden rok. Powódka miała jeszcze 9 rodzeństwa. Powódka miała bliski kontakt, bardzo dobre relacje ze swoim bratem. Razem mieszkali, razem się wychowywali, chodzili do jednej szkoły, brat pomagał powódce w nauce. Wcześniej powódka w wieku 10 lat straciła ojca, to zespoliło w rodzinie wszystkich. W noc, kiedy zginął brat S. D. powódka została obudzona przez krzyk matki J. D.. Kiedy dowiedziała się od przybyłych do domu policjantów o śmierci brata, początkowo nie mogła w to uwierzyć, płakała. Pogrzebem brata zajmowali się dziadek i starsi bracia. S. D. zginął w przeddzień urodzin powódki. W planach była uroczystość rodzinna z okazji urodzin powódki i imienin brata. Początkowo powódka nie chciała rozmawiać na temat śmierci brata. Po śmierci brata powódka długo dochodziła do siebie, była osowiała i przygnębiona. Był to dla niej ciężki czas, trudno było jej wrócić do szkoły, wiedząc, że już nie spotka brata na przerwie. Czuliła się bardzo źle, widząc jego klasę bez brata. Stała się skryta, przestała wychodzić z rówieśnikami. Praktycznie codziennie odwiedzała grób brata na cmentarzu przez okres dwóch miesięcy po pogrzebie, z czasem rzadziej. Do tej pory powódka ma brata w pamięci, została po nim pustka. Gdy przychodzą święta lub inne uroczystości w rodzinie zawsze przypomina sobie, że brakuje brata. Nadal jej brakuje brata, nie pogodziła się z jego śmiercią. Często go wspomina. Obecnie powódka założyła rodzinę, ma męża i dwie córki, mieszka w Z.. Często odwiedza grób brata. Po śmierci brata nie leczyła się psychiatrycznie czy psychologicznie, nie przyjmowała żadnych leków na uspokojenie.

Dowód: zeznania powódki K. G. (1) /k. 129 akt/, zeznania świadków: J. D. (k. 70 akt), A. D. /k. 70 – 71 akt/

Pismem z dnia 7 czerwca 2016r. skierowanym do pozwanego powódka wniosła o przyznanie na jej rzecz kwoty 30.0000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią najbliższego członka rodziny – brata S. D..

Dowód: pismo powódki z dn. 7.06.2016r. /k. 10-12 akt/.

W związku ze zgłoszonym roszczeniem pozwany decyzją z dnia 21 czerwca 2016r. przyznał powódce kwotę 6.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia po zgonie brata, pomniejszając tę kwotę o 50 % z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego swoim zachowaniem do zaistniałego wypadku, wypłacając powódce ostatecznie kwotę 3.000,00 zł z ww. tytułu.

Dowód: decyzja pozwanego z dn. 21.06.2016r. /k. 13-14 akt/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, których wiarygodność i autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, jak również brak było podstaw do jej kwestionowania przez Sąd z urzędu. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków: J. D. i A. D. oraz powódki K. G. (1), uznając je w całości za wiarygodne, albowiem były one spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniające, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd Rejonowy zważył co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zasada odpowiedzialności pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. nie była w niniejszym postępowaniu sporna. Na etapie likwidacji szkody pozwany przyznał powódce kwotę 3.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć brata S. D. uwzględniając stopień przyczynienia się poszkodowanego do zdarzenia na poziomie 50%.

Spór powstał na tle wysokości zadośćuczynienia dla powódki oraz kwestii dotyczącej przyczynienia się poszkodowanego S. D. do zaistniałego zdarzenia z dnia 12 grudnia 1998r.

Podstawą prawną powództwa jest art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Należy bowiem mieć na uwadze, że zdarzenie, z którego powódka wywodziła roszczenie, miało miejsce w dniu 12 grudnia 1998r., a zatem przed dniem wejścia w życie art. 446 § 4 k.c., który obowiązuje od dnia 3 sierpnia 2008r. i wobec tego nie może być podstawą rekompensowania krzywdy doznanej przez powódkę. Przepis ten jest nowością normatywną, która począwszy od daty jego obowiązywania daje sądom możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę. Ustawodawca nie przypisał tej nowości normatywnej wstecznej mocy obowiązującej w odniesieniu do sprawczego podłoża faktycznego roszczeń powstałych przed jej wejściem w życie (por.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009r., sygn. akt I PK 97/09, LEX nr 558566).

Jednakże spowodowanie śmierci osoby bliskiej przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r., nr 116, poz. 731) mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. W takim wypadku najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r.

Katalog dóbr osobistych, do którego odwołuje się art. 23 k.c., ma charakter otwarty. Do katalogu dóbr osobistych niewymienionych wprost w art. 23 k.c. należy np. pamięć o osobie zmarłej, prawo do intymności i prywatności życia. Nie ulega wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie zatem śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. z uzasadnieniem, sygn. akt IV CSK 307/09, LEX nr 599865; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r., sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Przechodząc do ustalania wysokości zadośćuczynienia, koniecznym jest zaznaczenie, iż zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensację doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównywać straty poniesione przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej. Wysokość samego zadośćuczynienia powinna uwzględniać wszelkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy oraz kompensacyjny charakter zadośćuczynienia - jego wysokość winna przedstawiać odczuwalną wartość, także na tle ogólnych warunków ekonomicznych i poziomu zamożności społeczeństwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 1972 r., sygn. akt II CR 57 /72 OSNCP 1972/10/183, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965r., sygn. akt I PR 203/65, LEX nr 13394). Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazał, że powołanie się przy ustalaniu zadośćuczynienia na potrzebę utrzymania jego wysokości w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji

zadośćuczynienia, ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, ale jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2000r. w sprawie III CKN 582/98, LEX nr 52776 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2007r. w sprawie V CSK 245/07, LEX nr 369691).

Przy ustalaniu szkody niemajątkowej brane są pod uwagę: rodzaj chronionego dobra, rozmiar doznanego uszczerbku, charakter następstw naruszenia, dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i odczuwanej pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, wiek pokrzywdzonego i jego zdolność do zaakceptowania nowej rzeczywistości oraz umiejętność odnalezienia się w niej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10, Lex nr 898254; z dnia 20 grudnia 2012r., IV CSK 192/12, Lex nr 1288712; z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 416/11, Lex nr 1212823).

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, powódkę łączyły ze zmarłym bratem silne więzy emocjonalne. Ich relacje były bardzo dobre, razem mieszkali i wychowywali się, uczęszczali do tej samej szkoły, brat pomagał powódce w nauce. Sprzyjała temu niewielka różnica wieku pomiędzy nimi – jeden rok. Relacja ta miała szczególny charakter.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził również, iż nagła i tragiczna śmierć brata była dla powódki traumatycznym przeżyciem. Ból i cierpienie dodatkowo potęgowała okoliczność, iż brat zginął w przededniu jej 18 urodzin, planowana była rodzinna uroczystość z okazji urodzin powódki i imienin jej brata w sylwestra. Niewątpliwie wiadomość o śmierci brata była dla niej szokiem i traumatycznym przeżyciem, które wpłynęło negatywnie na dalsze jej funkcjonowanie. Odczuwała ból i żal po śmierci brata. Wpłynęło to na jej kontakty z innymi ludźmi. Zamknęła się w sobie, ograniczyła kontakty z rówieśnikami, ciężko było jej chodzić do szkoły, wiedząc, że już nie spotka tam brata. Upływ czasu jedynie złagodził ból jaki odczuwała zaraz po śmierci brata. Powódka bowiem nadal odczuwa stratę brata, zwłaszcza podczas uroczystości rodzinnych. Często odwiedza grób brata.

Mając na uwadze powyższe okoliczności faktyczne oraz kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, Sąd doszedł do przekonania, że kwota zadośćuczynienia, której dochodzi powódka w niniejszym procesie w wysokości 12.000,00 zł jest kwotą odpowiednią i adekwatną do poniesionej przez nią krzywdy odczuwanej w wyniku bezpowrotnie zerwanej bliskiej więzi ze zmarłym nagle bratem, nie prowadząc jednocześnie do bezpodstawnego wzbogacenia powódki, i taką kwotę na podstawie powołanego wyżej przepisu zasądził. Sąd miał przy tym na uwadze, że już wcześniej strona pozwana na etapie postępowania likwidacyjnego wypłaciła powódce z tego tytułu kwotę 3.000,00 zł.

Sąd nie uznał za zasadny podnoszony przez pozwanego zarzut przyczynienia się poszkodowanego S. D. do zaistniałego zdarzenia z dnia 12 grudnia 1998 r. poprzez podjęcie decyzji o wspólnej jeździe w samochodzie kierowanym przez nietrzeźwego kierowcę. Z treści zeznań przesłuchiwanych na wniosek pozwanego świadków: K. G. (2), K. G. (3) i A. K. na okoliczność przebiegu zdarzenia z dnia 12 grudnia 1998r., nie wynika, aby to poszkodowany S. D. przyczynił się w jakimkolwiek stopniu do przedmiotowego wypadku drogowego z dnia 12 grudnia 1998r. W szczególności aby był świadomy, iż kierowca samochodu, do którego wsiada jest nietrzeźwy. Zgodnie z regułą ciężaru dowodu określoną w art.6 k.c. to na pozwanym spoczywał obowiązek wykazania tej okoliczności, któremu to obowiązkowi nie sprostał w niniejszym procesie.

Zdaniem Sądu również w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania brak jest podstaw do przyjęcia, aby S. D. świadomie godził się jechać w samochodzie kierowanym przez nietrzeźwego kierowcę, a tym samym aby przyczynił się w jakimkolwiek stopniu do powstania szkody. Do samochodu wsiadł tuż przed wypadkiem, wcześniej nie spożywał alkoholu ani z kierowcą, ani z żadnym z pasażerów. Zajął miejsce w samochodzie z tyłu po prawej stronie. Nie był więc świadomy, iż kierowca samochodu do którego wsiadł jako pasażer jest w stanie nietrzeźwości. Nie istnieją też podstawy do zarzucania mu zaniechania poczynienia ustaleń co do stanu trzeźwości kierowcy. Bezwzględnie obowiązującą zasadą jest zakaz kierowania samochodem będąc pod wpływem alkoholu. Jako domniemanie faktyczne można przyjąć, iż osoba kierująca samochodem jest trzeźwa, dopiero gdy istnieją przesłanki

do podważenia takiego założenia koniecznym jest zweryfikowanie tej okoliczności przez pasażerów i podjęcia działań w celu uniknięcia niebezpieczeństwa jakie może spowodować osoba kierująca samochodem pod wpływem alkoholu. W związku z tym S. D. nie miał obowiązku przed wejściem do samochodu sprawdzenie stanu trzeźwości kierującego samochodem. Jeżeli nawet była wyczuwalna woń alkoholu w samochodzie, to należy zwrócić uwagę, że w samochodzie jechali również inni pasażerowie, mógł więc zakładać, że to oni, a nie kierowca, wcześniej spożywali alkohol. Ponadto nie miał czasu aby poczynić w tym zakresie ustalenia, albowiem zaraz po zabraniu go z przystanku doszło do wypadku. W sprawie nie wynika też aby sprawca wypadku już wcześniej prowadził samochód pod wpływem alkoholu co nakazywałoby ostrożność przed podjęciem decyzji o jeździe z nim w samochodzie w charakterze pasażera.

W świetle powyższego brak jest w ocenie Sądu podstaw do wskazania, aby to poszkodowany S. D. przyczynił się do zaistniałego wypadku drogowego z dnia 12 grudnia 1998r. i jego skutków.

Z uwagi na powyższe okoliczności Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej w celu ustalenia ilości spożytego alkoholu przez kierującego pojazdem K. G. (2), który był w stanie nietrzeźwości 1,5 promila alkoholu we krwi, wpływu ilości takiego alkoholu na zachowanie się kierowcy oraz czy wyżej określony stan upojenia alkoholowego przebywające razem z nietrzeźwym kierowcą w tym samym samochodzie osoby mogły zauważyć.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c., uwzględniając w tym zakresie zasadne żądanie pozwu. Zadośćuczynienie nie jest bowiem odszkodowaniem szacowanym według cen z daty jego określenia (art. 363 § 2 k.c.), ani też rozstrzygnięcie o tym roszczeniu nie ma charakteru kształtującego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011 r., sygn. akt I CSK 243/10, Lex nr 848109). Nie jest więc słuszne, w świetle art. 481 § 1 k.c., aby poszkodowany nie uzyskał należnego mu wynagrodzenia za poniesioną krzywdę tylko z uwagi na postawę zobowiązanego do wypłaty zadośćuczynienia oraz czas trwania procesu cywilnego.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.417 zł, na którą składają się: kwota 600 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu i kwota 4.817 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego, w tym 17 zł tytułem opłaty skarbowej od złożonego pełnomocnictwa.